

**ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20**

השופט סלים ג'ובראן

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

القاضي سليم جبران

رئيس لجنة الانتخابات المركزية

ירושלים, כ"ג בכסלו התשע"ה
15 בדצמבר 2014

תר"מ 239/20

העותר: מר אלי יריב

נגד

המשיבים:

1. החברה לתרבות פנאי וספורט בת-ים
2. מר יוסי בכר
3. היועץ המשפטי לממשלה

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

טענות הצדדים

1. בעתירה שלפניי, מבקש העותר כי יינתנו מספר צווי מניעה בעניין הקצאת שלטי חוצות מטעם המשיבה 1 למתמודדים בבחירות הקרובות לראשות העיר בת-ים. לטענת העותר, המשיבה 1 הקצתה שטחי פרסום עדיפים למשיב 2, ממלא מקום ראש העיר, שהוא גם יו"ר הדירקטוריון של המשיבה 1.

2. ברשות המשיבה 1, 710 שלטי פרסום ברחבי העיר. מתוכם, הוקצו לעותר ולמשיב 2 כל אחד 70 שלטים. מתוך אלה, טוען העותר, הוקצו לו 10 שלטים מוארים בלבד, בעוד שלמשיב 2 הוקצו 33 שלטים מעין אלה.

עמוד 1 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

3. את טענתו זו ביסס העותר על שני אדנים: הראשון, עניינו סעיף 10ב(2) לחוק הבחירות, הקובע כי "משווק פרסום לא יפלה בין מתמודדים בבחירות בכל דרך שהיא, לרבות במחיר, במועדי פרסום ובשיבוץ תעמולת הבחירות במיתקני פרסום החוצות". השני, על סעיף 2א לחוק, על פיו לשיטתו חל איסור באפליה בהקצאת משאבים ציבוריים. זאת, מכוח העובדה כי המשיבה 1 היא חברה עירונית בבעלות מלאה של עיריית בת-ים.
4. המשיבה 1 טוענת כי דין העתירה להידחות. לטענתה, היא פעלה באופן שוויוני, והקצאת שלטי החוצות נעשתה על בסיס מקום פנוי ועל פי "שיטת כל הקודם זוכה". עוד טוענת היא כי בבחירות האחרונות לראשות העיר, באוקטובר 2013, הקצתה את שלטי החוצות באופן דומה, ולא נשמעה כל טענה ביחס לכך. לבסוף, טוענת היא כי למעשה, השלטים העדיפים לשיטת העותר, אינם כאלה, ואין הבדל של ממש ביניהם לבין השלטים האחרים (שמהם נהנה העותר מהקצאה גבוהה יותר מאשר המשיב 2).
5. גם המשיב 2 סבור כי דין העתירה להידחות. זאת, מנימוקים דומים לאלה שהביאה המשיבה 1. בנוסף, טוען הוא כי אין כל בסיס לטענת העותר (שלא צוינה באופן מפורש בעתירה) כי הוא עשה שימוש לרעה בכוחו כממלא מקום ראש העיר. וכן, כי דין העתירה להידחות על הסף נוכח אי מיצוי הליכים.
6. נושא נוסף שעלה בעתירה, אשר בעקבותיו בין היתר ביקשתי את תגובת היועץ המשפטי לממשלה, היא מועד כניסתו לתוקף של סעיף 10ב לחוק הבחירות. זאת, נוכח העובדה כי העתירה הוגשה לפני שנקבע המועד לבחירות מיוחדות בבת-ים (ראו לעניין זה: תר"מ 238/20 יריב נ' בכר (31.8.2014)). עם זאת, מאז נקבע מועד לבחירות. משכך, ביום מתן החלטתי זו, אין עוררין כי הוראות סעיף 10ב נכנסו לתוקף.
7. המשיב 3 סבור כי נוכח העובדה שהמשיבה 1 היא חברה עירונית בבעלות של עיריית בת-ים, חל האיסור העקרוני על שימוש במשאביה בקשר עם תעמולת בחירות הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות. עם זאת, לשיטתו, בענייננו חל החריג הקבוע בסעיף 2א(1) לחוק הבחירות. ולכן מותר למשיבה 1 להקצות שלטי חוצות למען תעמולת בחירות. כל זאת – בכפוף להקפדה על השוויון בין המועמדים, ומתן דגש על כך שמעמדם המיוחד של נבחרי הציבור המכהנים לא ינוצל לרעה.

8. עוד יצוין, כי העותר והמשיב 2 הגישו תגובות (ברשות) לעמדת המשיב 3, אולם לא מצאתי בהם מידע חדש שיש להציגו בטרם הכרעה בעתירה זו.

דיון והכרעה

9. דין העתירה להתקבל.

10. ראשית, אין בידי לקבל את טענות המשיב 2 לסילוק העתירה על הסף. טענותיו של העותר מופנות בעיקרן כלפי המשיבה 1, שהיא האמונה על הקצאת שלטי החוצות. משכך, העותר עמד באופן מהותי בחובת מיצוי ההליכים, שגם כך קבעתי כבר במספר עתירות שאין הצדקה במקרים המתאימים לעמוד בחובה זו על קוצו של יוד (ראו: תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013)). כן יצוין, כי נוכח העובדה שמבוקש בעתירה גם סעד נגד המשיב 2 (סעיף 2 לעתירה), מדובר בעמידה חלקית בחובה זו.

11. כאמור, העותר מבסס את טענתו על שני אדנים. עם זאת, אבחן את הסוגיה במשקפי סעיף 2 לחוק הבחירות. דבריי יפים, בשינויים המתחייבים, גם ביחס לסעיף 10 ב לחוק הבחירות. זאת, בעיקר נוכח העובדה כי בענייננו, משווקת הפרסום עליו חלות המגבלות מסעיף 10 ב לחוק הבחירות, היא חברה עירונית בבעלות מלאה של העירייה.

12. לא ארחיב כאן על איסור השימוש במשאבי ציבור בקשר עם תעמולת בחירות. אין עוררין כי האיסור חל על המשיבה 1. בנוסף, אני מקבל את עמדת היועץ המשפטי לממשלה, על פיה בענייננו חל החריג הקבוע בסעיף 2א(1) לחוק. על פיו, כן מותר לעשות "שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור". אמנם, שלטי חוצות אינם אולמות או מקומות פומביים פתוחים במובנם האינטואיטיבי. אולם, פרשנות תכליתית של סעיף זה מובילה למסקנה כי שלטי חוצות – שהמחוקק סבר כי יכול להיעשות בהם שימוש למען תעמולת בחירות כעולה מסעיף 10 ב לחוק הבחירות – נכנסים בגדרו. משמעותה של כל פרשנות אחרת היא כי לא יהיו שלטי בחירות במקרים מעין אלה - בהם משווק מורשה הוא חברה עירונית.

13. התייחסתי במספר החלטות לחריג הקבוע בסעיף 2א(1) לחוק. בקצרה, אציין כי שימוש במשאב ציבורי בהתאם לחריג כפוף לכך שייעשה (1) באופן שוויוני (2) וללא ניצול לרעה של מעמד מיוחד של מתמודד (ראו: אבעיה 10/20 בענין עיריית פתח תקווה (22.7.2013); תר"מ 86/20 ממן נ' אליאל (28.8.2013)).

עמוד 3 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

14. האם הקצאת שלטי החוצות נעשתה בהתאם לכללים אלה? למרבה הצער, לא. אמנם, כביכול, השלטים הוקצו באופן שוויוני – על בסיס מקום פנוי, בשיטת "כל הקודם זוכה", בהתאם למחירון קבוע כאשר כל מועמד מוגבל ל-10% מכלל שטחי הפרסום שבבעלות המשיבה 1. אולם, מצאתי כי ההקצאה בעייתית ואינה שוויונית. אסביר.

15. ההקצאה שבוצעה במקרה דנא אולי מגשימה כביכול את עיקרון השוויון הפורמאלי, אולם לא את השוויון המהותי. אזכיר, כי "על הוראת סעיף 2א לחוק הבחירות יש להקפיד ביתר שאת בכל הנוגע לנבחרי ציבור מכהנים, ובפרט בנוגע לראשי מועצה או עיריות. זאת, כדי לצמצם את היתרון וחוסר השוויון האינהרנטי בגיוס תמיכה למועמד מכהן" (תר"מ 14/20 למען התושבים נ' חופרי (16.6.2013)). אמרתי דברים אלה ביחס לסעיף 2א, אולם הם יפים – כמובן – גם ביחס לחריג שבסעיף 2א(1).

16. במילים אחרות – שוויון הזדמנויות "עיוור", כאשר לאחד מהמועמדים יתרון גדול אינהרנטי על פני יריבו, אינו שוויון פורמאלי למעשה, וודאי שלא מהותי. בהתאם, ההקצאה על בסיס מקום פנוי – כאשר המשיב 2 מכהן בתור יו"ר הדירקטוריון של המשיבה 1 – אינה שוויונית.

17. יותר מכך, אזכיר כי בהתאם לפרשנותי לחריג שבסעיף 2א(1), חל איסור על הקצאת משאבים ציבוריים בקשר עם בחירות שנעשית תוך שימוש לרעה בכוחו של אחד מהמתמודדים. בענייננו, כפי שעולה מתגובת המשיבה 1, שלטי החוצות הוקצו לטובת המשיב 2 מספר שבועות לפני שהוקצו לעותר. זאת, מכוח כך שהמשיב 2 פנה למשיבה 1 בבקשה להקצאת שלטים לפני העותר. כאשר ההקצאה נעשית על בסיס מקום פנוי, יש חשיבות רבה למועד הפנייה לגוף המפרסם. יובהר - אינני קובע כי המשיב 2 עשה שימוש לרעה בכוחו בתור יו"ר דירקטוריון המשיבה 1. אולם, האיסור האמור וההקפדה היתרה על השוויון הנדרשת כפי שעוצבה באיסור – באה למנוע מצבים מעין אלה בדיוק.

18. פועל יוצא – השוויון המוגן בגדרי סעיף 2א ו-2א(1) בחוק הבחירות – שוויון מהותי. בדומה, השוויון המוגן באיסור האפליה בסעיף 10ב(ב)(2) בחוק הבחירות – גם הוא שוויון מהותי. בייחוד במשווקת פרסום שהיא חברה עירונית או ציבורית.

19. עוד, יש לדחות את טענת המשיבים 1-2 כי אין הבדל בין שלטי החוצות העדיפים לבין שלטי החוצות הנוספים. ראשית, כפי שעולה מהמחירון שצורף לתגובת

המשיבה 1, השלטים עליהם מלין העותר עולים יותר. די בעובדה זה כדי להניח כי מדובר בשלטים בעלי מאפיינים עדיפים על פני האחרים. בנוסף, ככל ואכן אין הבדל בין שני סוגי השלטים – ניתן להניח כי העתירה לא הייתה מוגשת מלכתחילה.

20. מכל המקובץ עולה כי דין העתירה להתקבל.

21. התלבטתי מהו הסעד המתאים במקרה מעין זה, כאשר שלטי התעמולה כבר מתנוססים ברחבי העיר בת-ים שבועות מספר. מסקנתי היא כי נכון שהמשיבה 1 תבצע הקצאה מחודשת של שטחי הפרסום, עד ליום חמישי הקרוב, ה-18.12.2014. במסגרת זאת, יוזמנו כל המועמדים למשרדי המשיבה 1, כאשר לכל מועמד יוקצו מספר שווה של שטחי פרסום מכל סוג (כאשר סך ההקצאה הכולל יהיה בהתאם למגבלות מכוח סעיף 10ב לחוק הבחירות). אם מועמד לא יהיה מעוניין בחלק משטחי הפרסום שהוקצו לו, יוכלו המועמדים האחרים לקבל שטחי פרסום אלה. ככל ויותר מועמד אחד יהיה מעוניין בשטח הפרסום האמור, זהות הנהנה ממנו ייקבע באמצעות הגרלה.

22. לא מן הנמנע כי ההקצאה תעשה באופן מעט שונה מהאמור לעיל, נוכח מגבלות כאלה ואחרות שגבולות העתירה אינן מאפשרות לי לצפות בעת זו. ככל שכך יהיה, על המשיבה 1 לעדכן את המועמדים מבעוד מועד השינוי המתוכנן האמור, על מנת שיוכלו לפנות אליי בשנית במקרה הצורך. למותר לציין כי ככל שכורח המציאות מחייב הליכה במתווה שונה, עליו להלום את העקרונות שהוצגו לעיל, ובראשן – שמירה על השוויון המהותי ואי העדפת מועמד כזה או אחר בהקצאת שטחי הפרסום.

23. עוד יצוין, כי בעתיד – מן הראוי שהקצאת שטחי פרסום של משווקת פרסום שהיא גם חברה עירונית תעשה בדומה לאמור לעיל.

24. העתירה מתקבלת. המשיבה 1 תישא בהוצאות לטובת העותר בסך של 4,000 ש"ח. אינני מטיל הוצאות על המשיב 2 נוכח אי מיצוי הליכים מולו, כמפורט לעיל.

ניתנה היום, כ"ג בכסלו התשע"ה (15.12.2012).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20

עמוד 5 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax: